

M.: A bükki mousterien európai vonatkozásban. — Das Mousterien des Bükk-Gebriges. Geol. Hung. Ser. Palaeont. Budapest 1938. — 6. Bacsák, Gy.: Az interglaciális korszakok értelmezése. — Zum Verständnis der interglazialen Zeitschnitte. Az Időjárás, Budapest 1940. — 7. Hillebrand, J.: Magyarország őskőkora. — Die ältere Steinzeit Ungarns. Arch. Hung. Bd. XVII. — 8. Kadic, O.: A jégkor embere Magyarországon. — Der Mensch zur Eiszeit in Ungarn. Földt. Intéz. Évk. — Mitt. Jahrb. Ung. Geol. An. XXX.-I. — 9. Roska, M.: Das Altpaläolithikum von Baszarabasz-Brotuna in Siebenbürgen. Die Eiszeit 1927. — 10. Gaál, St. v.: Das Klima des ungarischen Moustérien im Spiegel seiner Fauna. Ann. hist.-nat. Mus. Hung. Bd. XXXIV, 1941. — 11. Scherf, E.: Versuch einer Einteilung des ungarischen Pleistozäns auf moderner polyglazialistischer Grundlage. Verh. III. Intern. Quartär-Konf. Wien, 1936. — 12. Kéz, A.: A Duna győr-budapesti szakaszának kialakulásáról. — Über Entstehung und Entwicklung des Donauabschnittes zwischen Győr und Budapest. Földr. Közlem. Bd. 41, Budapest 1934. — 13. Bulla, B.: Der pleistozäne Löss im Karpathenbecken. Földt. Közl. Bd. 67, Budapest, 1938. — 14. Bayer, J.: Der Mensch im Eiszeitalter. Leipzig-Wien 1927. — 15. Greguss, P.: Kritikai megjegyzések a magyarországi prehisztórikus faszemek meghatározásaira. — Kritische Bemerkungen zu den Bestimmungen der ungarischen praehistorischen Holzkohlenreste. Botan. Közl. Bd. 37, Budapest 1940. — 16. Gaál, I.: Az egriekkel azonos „harmadkori“ puhatestűek Balassa-Gyarmaton és az oligocén-kérdés. Über die mit der Egerer gleichaltrige tertiäre Mollusken-Fauna von Balassa-Gyarmat und das Oligozän-Problem. Ann. hist.-nat. Mus. Hung. Bd. XXXI, 1937—38. — 17. Sárkány, S.: Az Istállóskői-barlang faszén-maradványainak anthracotómiai vizsgálata, Botan. Közl. Budapest, 1939. — 18. Gaál, I.: Hogyan alkalmazzuk jelenkori állatfajok nevét diluviumi elődeikre? — 19. Mottl, M.: Volt-e aurignacien interstadiális hazánkban? — Gab es ein Aurignacien-Interstadial in Ungarn? Földt. Közl. Bd. 49, Budapest, 1939. — 20. Mottl, M.: Das Aurignacien in Ungarn. Eiszeit Bd. 4. Freiburg i. Br. 1942.

ADATOK MAGYARORSZÁG SZARMATAKORI FÁINAK SZÖVETTANI VIZSGÁLATÁHOZ.

Irtá: Dr. Greguss Pál.

(a XXXVI—XLIV táblával.)

(A német szöveg kivonata.)

Megjegyzések E l i s e H o f m a n n: *Ericoxylon arborea*, *Ulmoxylon campestre*, *Ilicoxylon aquifolium* és *Aceroxylon campestre* meghatározásaihoz.

E. H o f m a n n a Tisia III. kötetében, 1939-ben megjelent dolgozatában néhány magyarországi fát határozott meg a Tokaj-Eperjesi Hegység szarmatakori riolituffáiból. Ezek: *Erica arborea*, *Ulmus campestris*, *Acer campestre* és *Ilex aquifolium* voltak. A megvizsgált törzsek jelenleg a debreceni egyetem ásvány-földtanú intézetében vannak. Csiszolatokat készítteltem belőlük, de pontos összehasonlítás révén arra az eredményre

Julottam, hogy a kérdéses kőületek mindegyike más, mint aminek Hoffmann meghatározta. Ezeket a megállapításokat a német szövegben részletesen bizonyítom, itt csak azt említem meg, hogy az *Erica arborea*-nak meghatározott törzs a *Fraxinoxylon komlosense* n. sp. az *Ulmus campestris*-nek meghatározott fa *Cellixylon palaeohungaricum* n. sp. lehetett, míg az *Acer campestre*-snek, illetve *Ilex aquifolium*-nak determinált fák is inkább *Aceroxylon* cf. *palaeosaccharinum*, illetve *Ilicoxylon* (cf. *falsani*?) fajok lehettek.

Adatok a füzérkomlósi és füzérkajatai szarmatakorú fakőületek xylotómiai vizsgálatához.

Leírom részletesen a német szövegben a *Carpinoxylon hungaricum* nov. sp.-t, a *Pterocarya* cf. *massalongi*-t és elterjedésüknek, valamint rokoni kapcsolataiknak problémáival foglalkozom.

A VÁRPALOTAI LIGNIT NÖVÉNYSZÖVETTANI VIZSGÁLATA.*

Írta: Dr. Sárkány Sándor.

(XIV—XLIX. tábla melléklet.)

A várpalotai lignitbánya több mint fél évszázados multra tekint vissza. Fejlődése során sok viszontagságon ment át. Legnagyobb jelentőségű volt az 1929-ben történt modernizálása. Ez időtől kezdve szénemesítő berendezéssel egyben ahydrálták a kibányászott lignit-anyagot s így annak gazdasági értékét emelték és szállíthatóságát biztosították. Ennek az eljárásnak az alkalmazása nélkül ugyanis a körülbelül 40% vizet tartalmazó lignit, a levegőn való állás következtében szétrepedezik, majd elmállik, elporlik.

Földtani szempontból, az eddigi vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a várpalotai szénanyag a középső miocén korszakból, a helvetien emeletből származik. A szénréteg pontosabb települését a mellékelt szelvény tünteti fel (1. kép). A rétegek alulról felfelé a következőképpen helyezkednek el: az alapkőzetet triász-korú (középső triász) üledékek alkotják, (1.). Erre közvetlenül a középső miocén (felső mediterrán) rétegei települnek. Mégpedig alul 400 m. vastagságban grundi típusú homokos, kavicsos, meszes üledék található (2.). Erre kettőtől tizenhárom méter vastag agygréteg következik, lignit nyomokkal (3.). A felsorolt két rétegből mutatott ki Szalai Tibor különböző kőületeket. Az agygrétegre különösen a *Cerithium lignitarum* és a *Cerithium pictum* a jellemző. Ezen az agygrétegen helyezkedik el azután a lignit telep átlagosan 6 m-es, pontosabban 4'5—8'7 m. vastagságban (4.). A lignit réteget egy keskeny (1—2 cm vastag) meddő zsinór (4a) alsó és felső padra különíti (4.). Az eddigi fúrások tanúsága szerint általában az egész széntelep, teljes vastagságában, barnaszénből áll, amelynek egyes részleteiben a fás

* Előadta a szerző a Magyarhoni Földtani Társulat 1942. évi január hó 7.-én tartott szakülésén.